

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Broj: POSI-1.2.7.- 462/16-09-02

Zagreb, 17. svibnja 2016.godine

MINISTARSTVO ZDRAVLJA
KSAVER 200 A, 10000 ZAGREB

HRVATSKI SABOR
ODBOR ZA ZDRAVSTVO I SOCIJALNU SKRB
TRG SV. MARKA 6
10000 ZAGREB

PREDMET: *Izmjena članka 14.e. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“ broj: 85/06, 150/08, 71/10)*

- Prijedlog izmjene i podrška, dostavljaju se

Poštovani,

Zakonom o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“ broj:85/06, 150/08, 71/10), člankom 14.e. propisano je: „U prihod iz članka 14.c ovoga Zakona uračunava se: naknada za vrijeme privremene spriječenosti za rad (bolovanje), novčana potpora sukladno Zakonu o roditeljnim i roditeljskim potporama osim jednokratne novčane potpore za novorođeno dijete, novčana naknada za slučaj nezaposlenosti, stalna pomoć, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina, naknada do zaposlenja, doplatak za djecu, ortopedski doplatak, opskrbnina i obiteljska invalidnina ostvareni prema posebnim propisima. Prihod iz članka 14.c ovoga Zakona umanjuje se za iznos koji na temelju propisa o obitelji član obitelji plaća za uzdržavanje osobe koja nije član te obitelji.“

Udruga roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim poteškoćama u razvoju „OKO“ (dalje: Udruga „OKO“) podnijela je prijedlog izmjene članka 14.e. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju na način da se iz članka 14.e. brišu: „doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina i doplatak za djecu“. Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom podržava prijedlog Udruge „OKO“, a sve iz nadalje opisanih razloga:

Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“ broj: 157/13, 152/14, 99/15) propisana su prava s osnova oštećenja zdravlja i to: doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina, naknada do zaposlenja. Sukladno načelu individualizacije propisanim Zakonom o socijalnoj skrbi korisnik ostvaruje prava u sustavu socijalne skrbi u skladu s individualnim potrebama i uz aktivno sudjelovanje korisnika dok su prava u sustavu socijalne skrbi su osobna, neprenosiva i ne mogu se nasljeđivati (članak 11).

- Pravo na doplatu za pomoć i njegu priznaje se osobi koja ne može sama udovoljiti osnovnim životnim potrebama uslijed čega joj je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba (članak 57. Zakona o socijalnoj skrbi).
- Pravo na osobnu invalidninu priznaje se osobi s teškim invaliditetom ili drugim teškim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, u svrhu zadovoljavanja njezinih životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice (članak 54. Zakona o socijalnoj skrbi).

Iz zakonskog opisa pojedinog prava vidljiva je svrha samog prava. Svrha prava doplatka za pomoć i njegu je osiguranje pomoći i njege druge osobe u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba osobe s oštećenjem zdravlja, a kojima ne može sama udovoljiti zbog oštećenja zdravlja. Svrha osobne invalidnine je uključivanje osobe s teškim invaliditetom u život u zajednici i zadovoljavanje potreba proizašlih iz invaliditeta. Oba prava nikako nemaju svrhu utjecati na povećanje kućnog budžeta već isključivo na zadovoljavanje potreba koje proizlaze iz invaliditeta. Potrebe koje proizlaze iz invaliditeta su često veće od same naknade slijedom čega razlika tereti obitelj i dodatno je time osiromašuje.

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom smatra kako je nelogično da se naknade koja su namijenjena za zadovoljavanje potreba proizašlih iz invaliditeta uračunavaju u prihod članu obitelji prilikom ostvarivanja prava člana obitelji na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret proračuna, ako sama ta naknada nije niti dostatna za same potrebe osobe s invaliditetom.

Nadalje, dječji doplatu je pravo regulirano Zakonom o doplatku za djecu („Narodne novine“ broj: 94/01, 138/06, 107/07, 37/08, 61/11, 112/12, 82/15), a samo pravo zakon definira kao „novčano primanje koje koristi roditelj ili druga osoba određena ovim zakonom radi potpore i odgoja djece“ (članak 1. Zakona o doplatku za djecu).

Zakon o doplatku za djecu, člankom 12., ujedno i regulira pitanje prava za djecu s teškoćama u razvoju:

- Za dijete s težim ili teškim invaliditetom nastalim prije osamnaeste godine života ili za vrijeme redovitog školovanja, utvrđenim prema posebnim propisima, pripada doplatu za djecu od dana podnošenja zahtjeva pa sve dok taj invaliditet postoji.

Sa invaliditetom utvrđenim prema posebnim propisima povezano je i pravo na uvećani dječji doplatu, a kojemu je svrha potpora i odgoj djece s teškoćama u razvoju. Nije smisao odredbe povećanje ukupnih primanja kućanstva već je pravo strogo usmjereno na osobnu potrebu djeteta s teškoćama u razvoju.

Člankom 14.b. Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju propisan je prihodovni cenzus za samca i za člana obitelji, a temeljem kojeg cenzusa se određuje ostvarivanje prava na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja na teret proračuna. Iz sadašnje zakonske formulacije, dječji doplatu koji roditelj ostvaruje radi zadovoljavanja potreba djeteta s teškoćama u razvoju radi odgoja i školovanja kao i osobna invalidnina i doplatu za pomoć i njegu utječu na ostvarivanje prava na policu dopunskog zdravstvenog osiguranja. Drugim riječima, smatra se da naknade u iznosu od 350,00 kuna /500,00 kuna (doplatu za pomoć i njegu), 1250,00 kuna (osobna invalidnina) i 831,50 kuna (uvećani dječji doplatu) povećavaju primanja kućanstva što ne odgovara realnom stanju.

Svrha prethodno navedenih prava je osobne prirode i namijenjena potrebama koje proizlaze iz invaliditeta, odgoja ili školovanja. Član obitelji je „kažnjen“ ako u obitelji živi sa osobom s teškim invaliditetom koja s osnova invaliditeta ostvaruje naknadu koja služi za njene osobne potrebe.

Sadašnja zakonska formulacija protivna je Konvenciji o pravima osoba invaliditetom kao i preporukama odbora UN budući da dodatno osiromašuje obitelj.

U Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom u članku 28. navodi se kako *Države stranke priznaju pravo osobama s invaliditetom na odgovarajući životni standard za njih i njihove obitelji, uključujući odgovarajuću prehranu, odijevanje, stanovanje, kao i na stalno unaprjeđenje životnih uvjeta te će poduzeti odgovarajuće korake kako bi zaštitile i promicale ostvarenje ovog prava bez diskriminacije na osnovi invaliditeta ...*

UN Odbor za prava osoba s invaliditetom u Zaključnim zapažanjima i preporukama u travnju 2015. o primjeni Konvencije u RH u članku 28. Primjereni životni standard i socijalna zaštita naglasio kako je *zabrinut da mnoge osobe s invaliditetom žive u siromaštvu, posebno osobe s ruralnih područja i romskog podrijetla. Odbor je zabrinut i zbog restriktivne procjene cenzusa čime je naknada osobama s invaliditetom srozana na naknadu iz sustava socijalne zaštite. Odbor preporuča osnaživanje programa za borbu protiv siromaštva. Nadalje, preporuča da se naknade čiji je cilj umanjiti povećane troškove koji proizlaze iz invaliditeta, temelje na procjeni potreba pojedinaca te da ne podliježu procjeni cenzusa.*

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom predlaže iz članka 14.e. brisati riječi: „*doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina i doplatak za djecu*“.

Ovaj prijedlog pravobraniteljica za osobe s invaliditetom dostavlja nadležnima u daljnje razmatranje temeljem članka 6. i članka 7. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom („Narodne novine“ broj: 107/07).

S poštovanjem,

